

aborre sb. fk.

-n, -r, -rne; [ʔɑ̃bɑ̃ːɑ̃] el. [ʔa-]
op til 60 cm lang fersk- og brak-
vandsfisk der har mørke tværstri-
ber, pigge på første rygfinne og rød-
lig bug-, gat- og halefinne; **SYN** Perca
fluviatilis; **ENC** tilhører aborrefami-
lien □ *Du kan fiske efter gedde og
aborre fra det gode skib "Rolp"*
LokAFredHumKar184
HIST gl. a. aghborre opr. betydning
'spids-børste', om den stive rygfinne.

abort sb. fk.

-en, -er, -erne; [aˈbɑ̃ːd]
1 fremkaldt el. uønsket afbrydelse af
graviditeten før fostret er levedyg-
tigt · dvs. inden 28 uger efter gravi-
ditetens begyndelse; **JF** dødfødsel
□ *tidligsen ~; få foretaget ~, få en ~,
vælge ~* □ *katolikkerne [er] modstandere
af abort skoleb-rel.92, Et foster udenfor
livmoderen vil altid resultere i en abort
UdeHjem85*

2 det døde foster der er resultatet af
afbrydelsen af graviditeten □ *Det er
almindeligt, at de største aborter bliver
begravet med forældrenes deltagelse
fagb-fam.88a*

fri abort det at enhver gravid kvinde
har ret til at få foretaget provokeret
abort af en læge · inden for en be-
stemt periode af graviditeten, i Dan-
mark de første 12 uger; **ENC** indført i
Danmark i 1973 □ *loven om fri ~* □ *For
den fri abort tog folk til England eller Po-
len for at få foretaget aborter
BørnUnge88*

provokeret abort fremkaldt afbry-
delse af graviditeten før fostret er
levedygtigt; **SYN** svangerskabsafbry-
delse, (medicinsk sprogbrug) abortus
provocatus □ *Provokeret abort vil sige
en abort, som fremkaldes ved et indgreb
i livmoren fagb-fam.91*

spontan abort uønsket afbrydelse af
graviditeten før fostret er levedyg-
tigt □ *Omkring 10 % af alle graviditeter
ender med en spontan abort
fagb-fam.91*

truende abort sygdomstilstand hvor
en gravid kvinde har symptomer på
udvikling af spontan abort
AFL til bet. 1 **SUFF** abortere vb.; **SMS** til
bet. 1 abortlovgivning
HIST fra lat. abortus, perf. ptc. af abo-
riri 'forsvinde', af ab 'bort fra' og
oriri 'opstå'.

abortere vb.

-r, -de, -t; [abɑ̃ːteː] el. [abɑ̃ː]
udstøde et foster ved en spontan
abort; [NGN aborterer (NGT)] □ ~ spon-

tant □ *Hvor stor er risikoen for at abor-
tere på grund af en fostervandsundersø-
gelse?* EksB184.

abortindgreb sb. itk.

-et, -, -ene
operativt indgreb hvor et foster fjer-
nes fra livmoderen ved en provoke-
ret abort □ *abortindgrebet er mindre og
mest ukompliceret, jo tidligere i gravi-
diteten det udføres fagb-fam.91.*

abortpille sb. fk.

-n, -r, -rne
pille som fremkalder tidlig abort
HIST 1972.

abracadabra udråbsord – også i for-
men **abrakadabra**

[ʔɑ̃ˈbrɑkɑːdɑːbrɑ] el. [ʔɑˈbrɑkɑːdɑːbrɑ]
trylleformular som en tryllekunst-
ner udtaler ved udførelsen af en
tryllekunst; **JF** hokuspokus □ *Du læg-
ger nu den ene joker oven på den anden
og siger abracadabra priv. hj.side 2001*
HIST fra ty., fr. el. lat. abracadabra, af
uvis oprindelse.

A-brev sb. itk.

-et, -e, -ene; [ʔɑ̃ˈbræwʔ]
brev der sendes til almindelig takst,
og som på hverdage principielt be-
fordres fra dag til dag; **JF** økonomi-
brev, A-post □ *I fjerde kvartal af 1993
var 94,9 pct. af alle A-breve fremme hos
modtageren dagen efter afsendelsen
Telebørsen94*
HIST 1989.

abrikos sb. fk.

-en, -er, -erne; [abriˈkoːʔ]
1 4-8 cm rund, orangegul stenfrugt
med syltig-sød smag og en aflang,
glat sten □ *Tørrede abrikoser bliver
langt bedre af at suge vand natten over
fagb-madl.90*

• (bot.) op til 10 m højt træ som bærer
abrikoser, og som har hvide el. rosa
blomster og glatte, hjerteformede
blade; **SYN** Prunus armeniaca;
ENC tilhører stenfrugtfamilien; [især
i ubf. sg.]

2 orangegul farve (kendt fra 1957); [kun i
ubf. sg.]

HIST via ty. fra fr. abricot fra arab.
al-birquq fra lat. præcox 'tidligt mo-
den' med foransat arab. bestemt
artikel al-.

abrupt adj.

-, -e; [abˈrubd] el. [aˈbrubd] el. [-åbd]
som begynder el. slutter brat; usam-
menhængende □ *abrupte bevægelser*
□ *Metallica's varemærke har været stort
anlagte, ambitiøse kompositioner, med
mange abrupte temposkift BerIT91, Ved
daggyr vågnede vi begge abrupt. Der lod
en eksplosion, en rude knustes MiFord88*

HIST af lat. abruptus 'afbrudt', perf.
ptc. af abrupere 'afbryde'.

abs- præfiks – se →ab-.

ABS-bremser sb. pl.

-ne; [abɛˈæs.bræmsɔː]
computerstyret bremsesystem som
forhindrer en bils bremsesystem i at blo-
kere, hvorved man undgår udskrid-
ning; **SYN** blokeringsfri bremsesystem,
(kortform) ABS □ *Biler med ABS-bremser
efterslæder ikke sorte streger på asfalten
BT91*

HIST 1988 – første led initialforkor-
telse for eng. Anti Blocking System.

absces sb. fk.

-sen, -ser, -serne; [abˈsɛs]
ansamling af pus; **SYN** byld
HIST fra lat. abscessus, perf. ptc. af ab-
scedere 'udsondre'.

abscisse sb. fk.

-n, -r, -rne; [abˈsɪsɛ]
talværdi som angiver et punkts pla-
cering i forhold til x-aksen (abscisse-
aksen) i et koordinatsystem; **JF** ordi-
nat □ *[til et punkt P] svarer der et be-
stemt tal x, som vi kalder førstekoordinat-
ten (eller abscissen) for P fagb-mat.90*
HIST fra lat. abscissa 'afskåret', perf.
ptc. af abscondere 'rive af'.

absence sb. fk.

-n, -r, -rne; [abˈsɑ̃nsɛ]
kortvarig forstyrrelse i hjernens
funktion som medfører fjernhed el.
bevidsthedstab hos epileptikere;
SYN petit mal
HIST fra fr. absence af lat. absentia 'fra-
vær'.

absentere vb.

-r, -de, -t; [absɛnˈteː]
kun med reflektivt pron.

absentere sig (mil.) fjerne sig fra sit
tjenestested; **SYN** forsvinde, rømme;
[NGN absenterer sig (fra STED)] □ *[vi
havde] en kammerat i batteriet, han ab-
senterede sig ustandselig EAalb]91 • for-
lade el. fjerne sig fra et sted (især spø-
gende); **SYN** forsvinde; [NGN absenterer
sig (fra STED)] □ *Kaj .. absenterede sig
gennem sin balkondør for derefter at
svinge sig ned i pæreespalieret og videre
ud i friheden LiNørg92**

HIST afl. af lat. absens 'fraværende',
præs. ptc. af abesse 'være fravæ-
rende'.

absint sb. fk.

-en, -er, -erne; [abˈsɛnˈd]
grønlig, stærkt spiritusholdig drik
krydret med malurt og anis □ *gods-
ejeren og hans gæster [siddet] i have-
stuen og slapper af og hygger sig med
absint HLYjep87*